

ránkat és önazonosságunkat is elvenni tőlünk, miért nem értik meg, hogy mindenki saját nemzeti identitásában maradhat meg ép embernek? Miért hazudnak és csálnak szemrebbenés nélkül azok, akik „ősidők óta” kereszténynek tartják magukat? Vagy miért dúlnak borzalmas háborúk ma is, miért vannak politikai gyilkosságok és háborzongató terrorcselekmények a nagyvilágban? Mert a divatos „politikai akarat” mellett hiányzik a pünkösdi egyakaratra, összhangra törekvés a népek kapcsolatából.

Mindezek láttán elmondhatjuk, hogy bizony mesének tűnik a pünkösdi történet, csodának a szentlélek tüze által lángalobbantott apostoli egyakarata, amelyek felett érzéketlenül, fásultan és közömbösen tér napirendre a legtöbb keresztény ember. Nem értve és nem szívlevélve meg pünkösdi üzenetét, mely szerint: szép – keresztényi – élet megélése csak a pünkösdihez hasonló egyakarata, Isten és ember, ember és ember közötti összhang árán lehetséges. Ez persze nem hull alá sült galamb, sem zúgó szélvihar, sem tüzes nyelvek formájában, hanem tenni kell megvalósulása érdekében. Úgy, ahogy azt a május 22-én 65 éve elhunyt Balázs Ferenc is tette, érvényt szerezve meggyőzésének: „Nem az a keresztény, aki annyira szereti Istent, hogy megfeledezik a világról, hanem az, aki Isten iránti szeretetéből erőt merít, hogy a világ szolgálatába állhasson.” Így élt meg – ha az emberekkel nem is volt mindig összhangban, egyetértésben meggyőződése – Isten akaratára hangolódva, tüzes lélekkel, cselekvő szeretetszolgálattal egy „szép, apostoli élet”, mely rövidsége, 36 éve ellenére a teljesség mértékével mérhető.

Lehet, hogy a mi életünk soha nem lesz ilyen teljes, és főleg apostoli élet, nem fogunk nagy dolgokat, pünkösdi csodát művelni, de Isten és az egyakarata erejével, szép élet a mi életünk is lehet. És az is lesz, ha a pünkösdi összhang, egyakarata, a mi életünkben is valósággá válik. Isten után – aki biztos megsegít – ez csak rajtunk múlik! Ámen.

ÉLET – HALÁL – ÖRÖKÉLET

Jn 5, 24

Mai ünnepi beszédemet a Krónika című napilap legutóbbi számában megjelent cikkel indítom, amelyben Demény Péter újságíró tollából a következőket olvassuk: „Húsvét van ismét, ünnep. Örölnünk kellene, mert végre olyasvalami közeleg, ami kiszakít a hétköznapokból. Tehát a nyomorból, a politika gusztustalan retorikájából, a nacionalista ostobaságokból és a többiből. Jó volna, ha most az egyszer hinni lehetne abban, hogy ezúttal semmi sem számít, csak az, hogy ma nagyszombat van, holnap húsvét első napja, és holnapután piros tojással és diós-mákos kalács illatával telik meg minden.

De közben bányászok maradnak önszántukból a föld alatt, annak ellenére, hogy több ízben is orvosi ellátásra szorultak. Semmilyen könyörgésre vagy fenyegetésre nem hajlandók előjönni onnan. Feleségeik a helyi polgármesteri hivatal előtt tüntettek a gyermekekkel együtt. Közben vérhiány van a kórházakban, és csak a Jóisten a megmondhatója, hogy mi fogja megmenteni a betegeket a haláltól. Közben a kormány tizenkilenc magántulajdonban levő felsőoktatási intézmény bezárására készül, és egyetemi hallgatók ezrei kerülnek az utcára és a kivándorlás peremére. Közben fiatal anyák a szüleik kocsijának ülésén hagyják újszülött gyermeküket, s az okok között nyilván előkelő helyen szerepel, hogy ahol egy is alig eszik, ott a másik miképpen fog felcseperedni. Közben embereket lakoltatnak ki, mert ha megfeszülnek sem tudják kifizetni a közkölséget.

A feltámadás ünnepén valószínűleg nagyon kevesen képesek csupán a feltámadásra gondolni, és képmutatók lennének, ha ezért elítélnék őket. Mint ahogy akkor is képmutatók lennének, ha azt képzelnék, együttérzésünknek nincs határa. A szociális eredetű részvét érzésének mindig jó meleg kabátja van, írja Nádas Péter. És ez a meleg kabát valahogy még a jó ügyért való felháborodást is cinikussá teszi.

Ebben a nagy-nagy elhagyatottságban kellene megéreznünk azt, hogy valaki velünk van. Valaki értünk halt meg, és értünk támadt fel. Valaki, akinek már csak azért is több a hitele, mint a miénk, mert sohasem volt meleg kabátja, és a részvétet nem csak szavakkal gyakorolta. Valaki, aki hitte, hogy a szeretet megválthatja a világot. Akinek volt bátorsága hirdetni is ezt a hitet. Aki megfeszítettett, de harmadnapon feltámadott. Húsvét van ismét, ünnep.”

Bizony, 2002 húsvétján, a többség szerint a feltámadás, unitárius hitünk szerint az örökélet ünnepén, ebben az országban – a cikk tanúsága szerint is – a ninestelenség, a nyomor, a nélkülözés, a kilátástalanság sokakat elvon a feltámadás vagy az örök élet hitétől és örömétől. A mindennapi kereszthordozások sokak szívéből elúzik az Istenbe vetett hitet és reménységet is, és hogy Jézus – hűséges hite és szeretete jutalmául – harmadnapon feltámadott vagy örök életet nyert, hidegen hagyja őket. Az ilyenek felé pusztába kiáltó szóként hangzik Jézus húsvéti örömmüzenete: „Bizony, bizony, mondom néktek: aki hallja az én ígémet, és hisz abban, aki elküldött engem, annak örök élete van, sőt ítéletre sem megy, hanem átment a halálból az életbe.”

Az igaz keresztény ember számára azonban – bár neki is naponta szembe kell néznie az élet megpróbáltatásaival, kereszthordozásaival, szenvedéseivel – Jézus evangéliuma ünnepi öröm és reménység. Hisz keresztekkel terhes, menthetetlenül halálba torkolló földi életének nagy vigasztalása az örök élet, a lélek halhatatlansága, vagy, ha úgy tetszik, a feltámadás, kinek-kinek hite szerint. Mert az örök életet vagy feltámadást tekintve – a Szentírás „tanúsága” mellett – még mindig nem a bizonyosság, hanem a hit talaján mozgunk. Vagyis hiszünk benne – ki így, ki úgy –, de kézzelfoghatóan, a tapasztalat eszközeivel a halál utáni életet bizonyítani nem tudjuk.

Pedig ez a kérdés: van-e élet a halál után? – a legrégebb időktől foglalkoztatta az embert, különösen az emberiség nagy gondolkodóit, akik rengeteget érveltek, írtak vagy beszéltek róla, de kézzelfoghatóan mindmáig semmit sem bizonyítottak.

A kétszáz évvel ezelőtt élt, 229 éve született Csokonai Vitéz Mihály, a magyar felvilágosodás kiemelkedő költője, e nagy kérdéssel kapcsolatos fejtegetéseit A lélek halhatatlansága című művében – többek között – így örökítette meg: „Lenni? vagy nem lenni? – kérdések kérdése! / Mellynek nehéz, kétes, szép a megfejtése. / Nagy kérdés, amellyet ha mélyen vizsgálok, / Még több mélységeknek mélyére találok. /.../ Ha most vagyok, látom, mindég is kell lennem: / S ha nem lézsek, csapás volt az élet bennem, / És ha el kell múlnom, mi szükség volt élni? / Egy elveszendőnek miért kell remélni? /.../ A London útzája, a Húron posványja / A jövődő boldog életet kívánja. / A csendes kínai s a kóborló tatár / Érzi, hogy a halál nem legvégsőbb határ. / Sőt az a kannibál, ki dühödött bélibe / Önnön embertársát vendégeskedi be / S az ötig olvasni nem tudó déli nép / Hiszi, hogy lelkestől a halálba nem lép. / Ha ezek mind hisznek, én kételkedjek-é? / Sőt ha hibáznak is, én bölcsőbb legyenek-é?” Mélyenszántóak a költő gondolatai, de a választ a nagy kérdésre kézzelfoghatóan ő sem tudja megadni, fejtegetésében a hit talaján marad.

S a hit talajára kényszerül szakadatlan válaszkeresésében a ma embere is, bár a technika segítségével a klinikai halálból „visszahozottak” élményéből sikerült valamit megtudnia az örök élet „titkaiból”. A klinikai halál még nem teljes halál, az agy még működik, s ha sikeres az orvosi beavatkozás, a „tetszhalott” újra életre kelhet, „feltámadhat”. Az utóbbi három és fél évtized alatt a kutatók több mint tízezer klinikai halálból visszatért ember élményét dolgozták fel, s valamennyien elmondták: bár hallották, hogy az orvos megállapította halálukat, ők érezték, hogy nem haltak meg, hallottak, láttak, éreztek mindent, ami körülöttük történt. Aztán alagúthoz közeledtek, amelybe belépve megnyugtató és vonzó fény fogadta, szeretet, boldogság és béke öntötte el őket. Ebben a boldogító fényben felismerték elköltözött szeretteiket, s néha egy fénylény gyengéd szeretettel figyelmeztette őket arra, hogy az élet értelme a szeretet, és hogy az élet megítélésekor csak az számít, mennyi szeretetet adott az embertársainak. A legtöbben bevallották: szeretek volna ott maradni abban a fényben, de – bár nehezükre esett – a felszólításra mégis visszatértek. Visszatérésük után teljesen megváltoztak, megváltozott értékrendjük, életcéljuk módosult: hatalom, pénz, hírnév helyett, szeretet, gondoskodás lett a célkitűzésük. Elmúlt halálfélelmük, végórájukban is nyugodtak maradtak. Mindemellert a kutatók hangsúlyozták, hogy ma, a 21. század elején sem értik ezeket a jelenségeket, s nem lehet tudni pontosan, mit jelentenek. Másszóval bevallották, s nekünk is be kell vallanunk, hogy a klinikai halálból visszatértek élményétől sem lettek/lettünk okosabbak, ami a halál utáni életet illeti, bár ezen élmények táplálják örökéletbe vetett hitünk lángját. Mely láng a legtöbb ember esetében csak akkor lenne örökélgövé, ha a halottak – visszatérve – megszólalnának, s elmesélnék örökéletbeli élmé-

nyeiket. Ez a visszatérés azonban nem lehetséges. „Ők vissza sosem jönnek, / Én bizton elmegyek.” – írja Horváth Imre.

Örök életről alkotott képünk egyetlen támpontja tehát – egyelőre – a hit marad. A hit talapzatán állva mondtam húsvét előtt néhány nappal egy feltámadásban hívó testvéremnek: nem az a fontos, hogy Jézus feltámadt vagy örökéletet nyert, hanem az, hogy Ő él! Él, és hitével, szeretetével, példájával, igéjével Istenbe vetett hitre és szeretetre tanít, és az ebben való hit földi keresztútjaink után, a keserű poharú halálból, a béke és nyugalomfényű életbe vezet. Ámen.

HALOTT ÉLŐK ÉS ÉLŐ HALOTTAK

Lk 24, 1 – 6a

Húsvét sokak hitében a feltámadás ünnepe. Sokan hiszik és hirdetik, hogy Jézus valóban testileg is életre kelt, feltámadt, s kijött kőszírából. Ezért találták azt üresen a hét első napján – a mai vasárnapnak megfelelő napon – odaigyekvő és érkező asszonyok, ahogyan a bibliai leírásban olvashattuk. Akiknek aztán angyalok hirdették nagy örömként: „Mit keressetek a holtak között az élőt? Nincs itt, hanem feltámadt”.

Az idézett leírást szó szerint elfogadókra tekintve Jézussal mondjuk: Legyen nekik hitük szerint. Azonban minket, unitáriusokat, nem nyugtat meg e hit, mert ellenkezik az értelemmel, de Isten és az élet örök törvényével is. Mi nem keressük a holtak között az élőt, a halottaiból feltámadottat, hanem az élők között tartjuk számon és keressük Jézust, a halhatatlant. Valljuk a szép húsvéti énekkel: „Jézus él örökké, / Igazságunkra, / Utat tárt a mennyországba, / Örök igazságra” /134. ének/. Valljuk, hogy Jézus él örökké: üdvösségünkre, boldogságunkra, szabadságunkra, vigasságunkra, megváltásunkra. Él Ő, drága lelke: halhatatlan evangéliumában, tanításaiban, tetteiben, életét csodák dicsfényével övező emlékekben, hagyományokban, az eszméi megingathatatlan köszikláján álló, kétévezredes Keresztény Anyaszentegyházban, érte mindenkor rajongó, Őt Golgotáig követő emberek szívében, s él az örökké élő Istenben. A történelem folyamán mégis sokan keresték Jézust a holtak között, s görcsös igyekezettel testét feltámasztani, lelkét, szellemét pedig megölni, elpusztítani akarták.

Jézus testi halottaiból való „feltámasztása” már a 4. században elkezdődött, nagy egyházi gyűléseken, zsinatokon, amelyeken „kitalálták” a szentháromság dogmáját, s Jézust Istennek „kiáltották ki”. Tanítva, hogy Jézus feltámadt, mert Isten volt, s Istennek minden lehetséges. S akik e felfogással ellentétesen a jézusi lélek halhatatlanságáról beszéltek, azokat eretnekként üldözték. Később a megerősödött egyházi hatalom, az Inkvizíció, egyházi